

popisy historických událostí zobrazených v kalendáři „Na křídlech za lva, 311. čs. perut“ 2023

Aviaton Art Gallery, ©2023

311. československá bombardovací perut'

založena 2. 8. 1940, Honington
Bomber Command

od 30.4.1942 převedena
Coastal Command

Motto: „Na množství nehleďte“

**AVIATION ART
GALLERY**

www.aviationart-gallery.com

www.aa-g.cz

Liberator poprvé proti Junkersu

30. srpen 1943 Biskajský záliv, souboj s Ju 88

Liberator G.R. Mk.V FL948 (M)

V srpnu 1943 byla československá Třistajedenáctka přezbrojena na nové čtyřmotorové Liberatory. A hned 30. srpna měla možnost osádka čs. Liberatoru FL948 (M) vyzkoušet jak nový čtyřmotorák obstojí v souboji s německým dálkovým stíhačem. Bombardér hlídkoval v oblasti Atlantiku v blízkosti španělského pobřeží. Začalo se rozednívat a na Liberator zaútočil německý dálkový stíhač Ju 88C-6 (F8+FX) ze sestavy V.(Z)/KG40. Přiblížil se zezadu z převýšení a zahájil palbu. Kapitán P/O Josef Stach okamžitě zahájil úhybné manévry. Trup zasypávaly prázdné nábojnice a plnil se dýmem střelného prachu jak střelci ve věžích bombardéru odváděli svoji práci. V tomto smrtícím kolotoči postupně začínal mít navrch čs. Liberator. Při posledním útoku byl Junkers zasažen a jeho levý motor začal kouřit a z pravého vyšlehly plameny. Hořící německý letoun pak rychle klesal a řítil se k moři. Při souboji zahynul boční střelec Sgt Andrej Šimek.

Osádka Liberatoru G.R. Mk.V FL948 (M)

*P/O Josef Stach, F/Sgt Ján Lazar, F/O Jaroslav Doležal, F/Sgt Anton Martiš, F/Sgt Erich Reich,
Sgt František Benedikt, Sgt. Andrej Šimek, Sgt František Skalík*

Elektrická bouře nad Alpami

26./27. září 1941 Cíl: Janov, přelet Alp

Wellington Mk. IC T2553 (KX-B)

V září 1941 zaútočilo Královské letectvo na cíle v Itálii tehdejšího spojence Německa. Jednalo se dlouhé a namáhavé lety. Na těchto několika dálkových náletech na průmyslová centra Turín a Janov se také podílela „Třistajedenáctka“ 26. září 1940 měly její tři Wellingtony letět podruhé do Itálie a provést nálet na Janov. Vzhledem k velmi špatnému počasí byly nálety zrušeny a letouny dostaly rozkaz k návratu. Wellington Mk IC T2553 (KX-B) kapitána F/Sgt Adolfa Musálka však zprávu nezachytil a pokračoval směrem do Itálie. Jako druhý pilot v osádce letěl Sgt. Alois Šiška. Cestou se letoun ocitl v bouřkových mracích. Na kovových částech Wellingtonu šlehal elektrické výboje. Točící se vrtule vytvářely souvislé stříbrnozlaté okruží. Motory běžely na plný výkon a letoun šplhal do výšky, aby překonal zasněžené vrcholky Alp. Ostré hroty skal byly na dosah a stačil krátký výpadek motorů, aby došlo k tragédii. Bombardér však nakonec proletěl nad ledovci, minul Turín a zaútočil na cíl v Janově. Při zpáteční cestě se nad Anglií padla neprostupná mlha. Jednotlivá letiště postupně vydávala zákaz k přistání. To se nakonec po desetihodinovém letu povedlo na letišti v Abingdonu. Po zastavení Wellingtonu osádka zjistila, že se letoun nachází dva metry od hangáru.

*Osádka Wellingtonu Mk. IC T2553 (KX-B)
F/Sgt Adolf Musálek, Sgt Alois Šiška, F/O Josef Mohr, F/O Josef Ščerba,
Sgt Pavel Svoboda, Sgt Rudolf Skalický*

V barážích nad Londýnem

16./17. říjen 1940 Návrat z náletu na Brémy, v barážích nad Londýnem

Wellington Mk. IC N2771 (KX-H)

16. října 1940 vyslala perut' jeden letoun na základnu bitevních lodí přístav Kiel. A tři bombardéry měly zaútočit na doky v Brémách. Byl to jeden z černých dnů „Třistajedenáctky“ protože všechny letouny směřující na Brémy se nevrátily. Jeden z nich, letoun N2771 (KX-H) pilotovaný kapitánem S/L Janem Veselým měl problémy díky špatnému počasí s námrazou již cestou na cíl. Při zpáteční cestě jim přestala fungovat radiostanice. Pro mlhu a poruchu rádia nemohli najít letiště a při bloudění se dostali až nad Londýn. Letoun se ocitl v balónových barážích. Bloudící bombardér narazil křídlem do lana poutajícího balón a to mu jednu polovinu křídla uřízlo. Československý Wellington tak postihlo to, co bylo přichystáno pro německé útočníky. Neovladatelný letoun začal hořet a zřít se. V hořících troskách nalezlo smrt pět členů osádky. Zachránil se zadní střelec P/O František Truhlář. Z rozpálených zbytků letounu se mu podařilo dostat a jako jediný přežil. Utrpěl však obrovské popáleniny. Čekala ho podobná strastiplná cesta jako čs. stíhače Josefa Koukala. Ten byl sestřelen 7. září 1940 v bitvě nad Londýnem a zachránil se ze svého hořícího Hurricanu na padáku. Díky péči plastického chirurga Archibalda McIndoa a mnoha operacích v Queen Victoria Hospital se oba vrátili opět do služby v letectvu.

Osádka bombardéru Wellingtonu Mk IC L2771 (KX-H)

*S/L Jan Veselý, Sgt. František Zapletal, P/O Jaroslav Slabý, P/O Jaroslav Matoušek,
Sgt. Josef Albrecht, P/O František Truhlář*

Bombardér T2990 se odmlčel

22./23. červen 1941 Návrat z náletu na Brémy

Wellington Mk. IC T2990 (KX-T)

V noční tmě z 22.-23. června 1941 se Wellington kapitána F/Sgt Viléma Bufky vracel z úspěšného náletu na Brémy. Nad Nizozemskem na osamělý bombardér zaútočil noční stíhač Bf 110 D-0 G9+EM patřící k II./NJG1. Za jeho řízením byl Oblt. Egmont Prinze zur Lippe-Weissenfeld (noční letecké eso, přezdívané "Princ noci"). Ten se dvakrát přiblížil k bombardéru zezadu, aniž by si toho všiml zadní střelec F/Sgt Karel Valach. Při třetím přiblížení vypálil několik dávek do spodku Wellingtonu, který okamžitě vzplál. Levý motor hořel a plameny zachvacovaly trup. Přestalo fungovat řízení a po výbuchu nádrže se zbylé trosky trupu začaly otáčet a padat k zemi. Vilému Bufkovi se nakonec povedlo podlahovým poklopem pod pilotní kabinu vyskočit do černé noci. On jediný se zachránil a po vyléčení zranění po seskoku strávil zbytek války v zajateckém táboře. Zbylých pět členů osádky T2990 bohužel zahynulo.

V květnu roku 2021, takřka osmdesát let po této tragické události, se povedlo nalézt trosky Wellingtonu T2990. Po ročním zkoumání nalezených artefaktů a kosterních pozůstatků bylo potvrzeno, že patří zbývající pěti členům osádky. 23.června 2022 byly ostatky Čechoslováků po 81 letech pohřbeny se všemi vojenskými poctami na válečném hřbitově Bergen op Zoom v Nizozemsku. Tím se příběh bombardéru T2990, který se odmlčel uzavřel.

Osádka Wellingtonu Mk IC T2990 (KX-T)

F/Sgt Vilém Bufka, Sgt Alois Rozum, P/O Vilém Konštický, P/O Leonhard Smrček,

F/Sgt Jan Hejna, Sgt Karel Valach

„Johnny“ konec ve světlometech

17./18. duben 1941 Návrat z náletu na Kolín nad Rýnem, zánik KX-J sleduje KX-L
Wellington Mk. IC R15991 (KX-J)

V noci ze 17. na 18. dubna 1941 zažily peklo nad Nizozemskem osádky Wellingtonů "Johnny" a "Lady" směřující na Kolín nad Rýnem. Wellington „Johnny“, za jehož řízením byl Sgt Jaroslav Kráčmer a druhý pilot byl veterán z Francie F/O František Sixta, se dostal do průsečíku světlometů. V té chvíli na něj zaútočil německý noční stíhač Messerschmitt Bf 110C-4 (G9+AB). Ten pilotoval Hptm. Werner Streib, německé noční stíhací eso. Osádka oslněná světlomety nebezpečí zjistila, až když začaly na Wellington dopadat první přesné zásahy. Teprve pak se ozvaly kulomety předního střelce Sgt Václava Štětky. Jak se letouny mýjely a Messerschmitt proletěl kolem bombardéru, zahájil palbu i zadní střelec Sgt Rudolf Lifczic. Boj pokračoval a Wellington začal hořet po zásazích do palivových nádrží. Hořící letoun, který stále držely světlometry při dopadu na zem explodoval a rozlomil se na dvě části. O jeho konci přivezl svědectví druhý čs. Wellington Mk. IC R1015 (KX-L) "Lady" kapitána Sgt. Jaroslava Doktora. Ten letěl několik set metrů od bombardéru, který bojoval svoji poslední bitvu.

Osádka Wellingtonu Mk. IC R15991 (KX-J)

*Sgt František Kráčmer, F/O František Sixta, P/O Vladimír Kubiček, P/O Václav Košulič,
Sgt Václav Štětka, Sgt Rudolf Lifczic*

Zastavit křižník Prinz Eugen

01./02. červenec 1941 Cíl: Brest, křižník Prinz Eugen

Wellington Mk. IC R1015 (KX-L)

Po potopení bitevní lodi Bismarck 27. května 1941 se jeho doprovodu těžkému křižníku Prinz Eugen povedlo uniknout. 1. června 1941 doplul do francouzského přístavu Brest. Královské letectvo hned na tuto námořní základnu zaútočilo. Na náletu se podílelo také osm čs. Wellingtonů. Osádce P/O Václava Kordy s navigátorem P/O Janem Gellnerem letící na Wellingtonu Mk. IC R1015 (KX-L) se pravděpodobně povedl zásah doku číslo 8, kde kotvil těžký křižník Prinz Eugen. Kordův letoun se nad přístav dostal zřejmě mezi prvními a tak měl navigátor Jan Gellner možnost rozhodnout, jak povede útok. Kapitán provedl čtyři průlety v houstnoucí protiletadlové palbě a teprve při posledním byly shozeny pumy. Ty dopadly do doku a jedna „tisícilivka“ pravděpodobně zasáhla i křižník. Zásah německé lodi si však také nárokuje britská 9. bombardovací peruť, která na Brest také útočila. Každopádně ať se zásah povedl komukoli, byl křižník poškozen natolik, že jeho plánovaný odjezd se neuskutečnil. Loď byla vyřazena z činnosti na několik měsíců. Z náletu na Brest se vrátily všechny Wellingtony. Kapitán letounu P/O Václav Korda a navigátor P/O Jan Gellner za tuto odvážnou a úspěšnou akci byli vyznamenáni Záslužným leteckým křížem – DFC.

*Osádka Wellingtonu Mk. IC R1015 (KX-L)
P/O Václav Korda, Sgt Josef Horáček, P/O Jan Gellner, P/O Jan Parolek,
Sgt Václav Valeš, Sgt Bohuslav Kovařík*

Jeden proti osmi

22. listopad 1942 Biskajský záliv, souboj s osmi Ju 88

Wellington Mk. IC X9745 (KX-S)

Po třech hodinách hlídkování nad Biskajským zálivem zahlédla osádka Wellingtonu Mk. IC X9745 (KX-S) tři dálkové stíhače Ju 88. Prvním pilotem a kapitánem bombardéru, který musel tomuto nebezpečí čelit, byl F/Sgt Štěpán Petrášek. Trojice Ju 88 vystoupala do 3000 stop, začala kroužit kolem bombardéru a zaútočila. Do trupu zabubnovaly první zásahy. Aby toho všeho nebylo málo osádka zahlédla ještě dva Junkersy. Štěpán Petrášek začal s letounem provádět únikové manévry. Střelci urputně bránili ze svých věží napadený Wellington. Objevili se další němečtí stíhači. V tuto chvíli kolem těžce zkoušeného bombardéru kroužilo celkem osm nepřátelských letounů. Útoky osmaosmdesátek pokračovaly ze všech stran. Když se ocitly v palebné pozici jejich střely trhaly potah Wellingtonu. Postupně se několik útočníků dostalo z dohledu. Jednomu za jásotu osádky vycházel kouř z pravého motoru a směřoval dolů. Zbylé tři Junkersy však pokračovaly v útocích a kolotoč pokračoval. Petrášek se snažil s Wellingtonem uniknout do mraků a zde se ukrýt. Než bombardér dosáhl základny mraků dostal další Ju 88 dlouhé dávky z kulometů od předního a trupového střelce. Zasaženému stíhači začal vycházet kouř z trupu a směřoval k moři. Naposledy byl spatřen ve výšce 5000 stop zahalený kouřem. Boj trval 25 perných minut a dálkové stíhačky podnikly 25 útoků. Osádka jako zázrakem vyvázla bez zranění. Šťastná osádka po přistání uvedla čtyři zasažené útočníky. Přiznány jí byly dva jako poškozené.

*Osádka Wellingtonu Mk. IC X9745 (KX-S)
F/Sgt Štěpán Petrášek, Sgt Luděk Moudrý, F/Sgt Vlastimil Hlaváč, F/O Miroslav Vild,
Sgt Ladislav Němeček, Sgt Karel Koukolík*

Na pospas vlnám

28./29. prosinec 1941 Návrat z náletu na Wilhelmshaven, nouzové přistání

Wellington Mk. IC T2553 (KX-B)

Z náletu na námořní základnu Wilhelmshaven 28. prosince 1941 se nevrátil Wellington Mk IC T2553 (KX-B). Letoun kapitána Sgt. Aloise Šišky byl nad cílem pravděpodobně zasažen flakem. Začal hořet levý motor. Požár se povedlo uhasit, ale motor byl vyřazen. Pilot pokračoval dále v letu pouze na jeden motor. Levá vrtule se otáčela již jen tlakem vzduchu a posléze došlo k jejímu utržení. Wellington s vypadlým podvozkem s poškozenou hydraulikou a řízením se stal neovladatelný a směřoval k chladným vlnám. Šiškově se povedlo těsně nad vodou bombardér vyrovnat a nouzově přistát do vln Severního moře. Zadní střelec Sgt. Rudolf Skalický nedokázal včas opustit havarovaný letoun a v potápějícím se vraku zahynul. Zbylým pěti letcům se do dinghy povedlo dostat před potopením bombardéru. Vlny si s nimi pohazovali a ledová vodní tříšť zalévala vnitřek člunu. Začala docházet pitná voda. Po několikadenních útrapách v mrazivé vodě zemřeli ve člunu druhý pilot Sgt. Josef Tománek a navigátor F/O Josef Mohr. Aby se dinghy udržela na hladině museli letci mrtvého Josefa Tománka pohřbít v moři. Na pohřbení Josefa Mohra již neměli dost sil. Odpoledne 3. ledna 1942 po strastiplných šesti dnech v Severním moři přistál člun s jedním mrtvým a se třemi žijícími letci na nizozemském pobřeží. Přeživší Alois Šiška, Josef Ščerba a Pavel Svoboda s omrzlinami strávili takřka půl roku v nemocnicích než mohli být převezeni do zajateckých táborů. Nejhuře na tom byl zdravotně Alois Šiška. Ten byl nakonec, ještě ne docela v pořádku, po dalším roce umístěn v táboře Stalag Luft I.

*Osádka Wellingtonu Mk. IC T2553 (KX-B)
Sgt Alois Šiška, Sgt Josef Tománek, F/O Josef Mohr, F/O Josef Ščerba,
Sgt Pavel Svoboda, Sgt Rudolf Skalický*

08/ SRPEN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Wellington Mk. IC T2553 (KX-B)

28./29. prosinec 1941 Návrat z náletu na Wilhelmshaven, nouzové přistání

Největší bojový úspěch

27. prosinec 1943 Atlantik, potopení lodi Alsterufer

Liberator G.R. Mk.V BZ796 (H)

Na podzim 1943 vyplulo z japonských přístavů pět lodí tzv. blockade runnerů s cílem doplout do Evropy. Jejich posláním bylo prolomit blokádu a dovézt Německu hlavně kaučuk a vzácné barevné kovy, tolik potřebné pro válečnou výrobu. V prosinci do oblasti Biskajského zálivu dorazily první dva Osorno a Alsterufer. Na základně Beaulieu, kde v té době byla umístěna 311. bombardovací peruť, začala probíhat horečná činnost. Kolem desáté hodiny 27. prosince 1943 objevil hlídkový létající člun Short Sunderland německý blockade runner Alsterufer. Sunderland několik hodin v nepříznivém počasí Alsterufer sledoval a když mu docházelo palivo na německou loď nepřesně zaútočil. Na místo dorazily další létající čluny, kterým se také žádný zásah nepovedl. V té době se do akce také zapojilo šest Liberatorů Třístajedenáctky. Postupně však byly z patroly odvolávány. Liberator GR. Mk.V BZ796 (H) hlídkový let dokončil a na cennou kořist zaútočil. K útoku použila osádka veškeré zbraně a povedlo se jí zuřivě se bránící nákladní loď Alsterufer potopit. Kapitán P/O Oldřich Doležal přivedl Liberator zpět na základnu Beaulieu po více než 11 hodinách. Tato akce je považována za největší bojový úspěch československého letectva ve službě v RAF.

Za německé ochrany se povedlo do přístavu proklouznout pouze lodi Osorno. Další tři zbývají potkal stejný osud jako Alsterufer a byly potopeny v prvních lednových dnech roku 1944.

Osádka Liberatoru GR. Mk.V BZ796 (H)

P/O Oldřich Doležal, Sgt Robert Procházka, F/O Zdeněk Hanuš, F/Sgt Jindřich Heinz Lothar Hahn,

F/Sgt Marcel Ludikar, F/Sgt Ivan Otto Schwarz, F/Sgt Štefan Fonta,

Sgt František Veitl, W/O Josef Kosek

V noci je každá kočka černá

01./02. červenec 1941 Návrat z náletu na Brest, sestřelení Beaufighterem

Wellington Mk. IC R15016 (KX-U)

Druhý nálet na francouzské přístavy té noci byl tak zvaný „Operation - Freshmen“ Měl to být jednoduchý operační let pro méně zkušené osádky. Čtyři Wellingtony měly za cíl doky v Cherbourgu, který byl blíže než Brest. Všechny letouny francouzský přístav dosáhly a úspěšně napadly. Z náletu se nevrátil Wellington Mk. IC R1516 (KX-U) kapitána Sgt Oldřicha Helmy. V ORB je lakonicky uvedeno: „Tento letoun se nevrátil na svou základnu a z neznámého důvodu havaroval poblíž Mere ve Wiltshire, přičemž letoun zcela shořel.“ za zápisem na stroji je ručně tužkou doplněno „Sestřelen spřátelenou stíhačkou“. Tou spřátelenou stíhačkou byl stíhací Bristol Beaufighter Mk. IF T4638 (NG-F) od 604. noční stíhací peruti. Na hlídce byl od 23.30 – 02.05 hod. právě v době, kdy se vracel Helmův Wellington. V ORB 604. noční peruti je tato tragédie popsána také jednou větou: „Přátelský bombardér byl zachycen a sestřelen“. Wellingtonu KX-U pravděpodobně nefungovalo zařízení IFF (identifikace přítel-nepřítel) a pozemní stanice na něj navedla nočního stíhače. Proti přesné palbě Beaufighteru neměla osádka bombardéru šanci. Hořící letoun dopadl v Jižní Anglii a celá osádka uhořela.

*Osádka Wellingtonu Mk. IC R15016 (KX-U)
Sgt Oldřich Helma, Sgt Antonín Plocek, P/O Richard Hapala, Sgt Adolf Dolejš,
Sgt Jaroslav Petrucha, Sgt Jaroslav Lančík*

Úspěšný útok na U-Boot

27. červenec 1942 Biskajský záliv, první úspěšný útok na ponorku

Wellington Mk. IC DV664 (KX-A)

Na více než desetihodinovou patrolu na Biskajským zálivem v 09.18 hod. 27. července 1942 odstartoval Wellington Mk. IC DV664 (KX-A). Po několikahodinovém hlídkování se v 15.30 hod. ve sluchátkách ozval výkřik „Ponorka!“ Vynořená velká ponorka U-106 (typ IXB) plula ve vzdálenosti asi tři kilometry proti směru letu bombardéru. Při nízkém přeletu shodil kapitán Stránský hlubinné nálože, které explodovaly v hloubce sedm metrů a vedle ponorky se vzedmuly gejzíry vody do výšky až 25 metrů. Německé ponorka místo, aby se zachránila pod hladinou, se úporně bránila a opětovala palbu. Do přestřelky se zapojili i oba střelci česko-slovenského Wellingtonu. Přední střelec Sgt Halada přesnou střelbou vyřadil obsluhu protiletadlového kanonu. Při druhém útoku z výšky pouhých tří metrů použil další hlubinné nálože z nichž jedna vybuchla těsně u boku nepřátelského plavidla. Teprve pak se německý U-Boot ponořil a zmizel v hlubině. Na hladině byly spatřeny vzduchové bubliny a zvětšující se šedo-zelená skvrna oleje což přispělo k všeobecnému jásotu osádky bombardéru. Ponorka U-106 však byla útokem čs. letounu pouze těžce poškozena. Po čtyřech dnech se rychlostí jednoho uzlu (cca 2km/h) dovlekla do francouzského přístavu St. Nazaire. Zde proběhla její celková oprava a na moře se vrátila po dvou měsících.

Osádka Wellingtonu Mk IC DV664 (KX-A)

*S/Ldr Josef Stránský, Sgt Viktor Výchá, Sgt František Havránek, P/O Leo Hřebačka,
Sgt Jozef Halada, Sgt Pavol Pukančík*

Třistajedenáctka poprvé udeřila

10./11. září 1940 Cíl: Brusel, seřadovací nádraží

Wellington Mk. IA L7778 (KX-U)

V noci z 10.-11. září 1940 byl proveden první úkolový let peruti. Nálet provedly 3 operační osádky. Cílem bylo seřadovací nádraží v Bruselu. Jako náhradní cíl bylo určeno letiště Brusel. Bombardování mělo proběhnout z výšky 10000 stop. Nad cílem panovalo nepříznivé počasí. Proto se Schejbalova osádka rozhodla porušit příkaz bombardovat cíl z výšky 3000 metrů (10000 stop). S/L Josef Schejbal se svým Wellingtonem KX-U klesal a z mraků vylétl nízko nad středem Bruselu. Ten se povedlo identifikovat díky nedostatečnému zatemnění města. Aby přesně našel cíl provedl tři průlety nad městem. Při čtvrtém přesně rozeznal cíl a provedl odhoz pum. Na základnu se Wellington KX-U šťastně vrátil jako první ve 23.20 hod. První bojový let čs. bombardovací peruti se vydařil. I přes nepřízeň počasí dosáhli českoslovenští letci při prvním náletu slušných výsledků. Prokázali velikou odvahu a chuť jít za každou cenu za splněním úkolu. O úspěšné akci Čechoslováků přineslo zprávy BBC a také list Daily Mail. Bombardéry Třistajedenáctky udeřily na cíl tvrdě a jistě, přesně podle hesla Bomber Command („Strike Hard, Strike Sure“)

Osádka Wellingtonu Mk. IA L7778 (KX-U)

S/L Josef Schejbal, Sgt. Jan Hrnčíř, P/O Jasmín Fikerle, Sgt. Jaroslav Mareš,

P/O Eduard Šimon, Sgt. Bohuslav Kovařík

